

Introduktion til virksomhedens bogføring og regnskab

Kapitel 9
Balancens typeposter
og krav til bogføring

Hvor er vi?

Kap. 1 og 2:

Varetransaktioner beskrevet som handlingskæder og registreringer

Kap. 3 og 4:

Resultat- og likviditetsbeskrivelser for handels- og fremstillingsvirksomheder

Kap. 5, 6 og 7:

Det dobbelte bogholderi (debet og kredit)

Kap. 8:

Virksomhedens lønsomhedsmønster (resultatopgørelse)

Kap. 9:

Virksomhedens lønsomhedsmønster (balance)

Kap. 10 og 11:

Gennemgang af fuldstændig bogførings- og afslutningsproces

Kap. 12:

Perspektivering af bogholderi og regnskab

Virksomhedens balance

Balance	
Aktiver	Passiver
Debet	Kredit
Aktiver, som binder likviditet	Egenkapital: Indskudte midler Indtjente midler
Likvide beholdninger	Fremmedkapital

Figur 9.1. Balancens hovedtyper af aktiver og passiver.

© Forlaget Samfundslitteratur

- Aktiver udgør balancens debet-side
  - Øges ved debet
  - Mindskes ved kredit
- Passiver udgør balancens kredit-side
  - Mindskes ved debet
  - Øges ved kredit

Virksomhedens balance

Balancekonto			
Aktiver		Passiver	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
A ←	→ A		
		B ←	→ B
C ←			→ C
	D ←		→ D

Figur 9.2. De principielle posteringstyper på balancekonto.

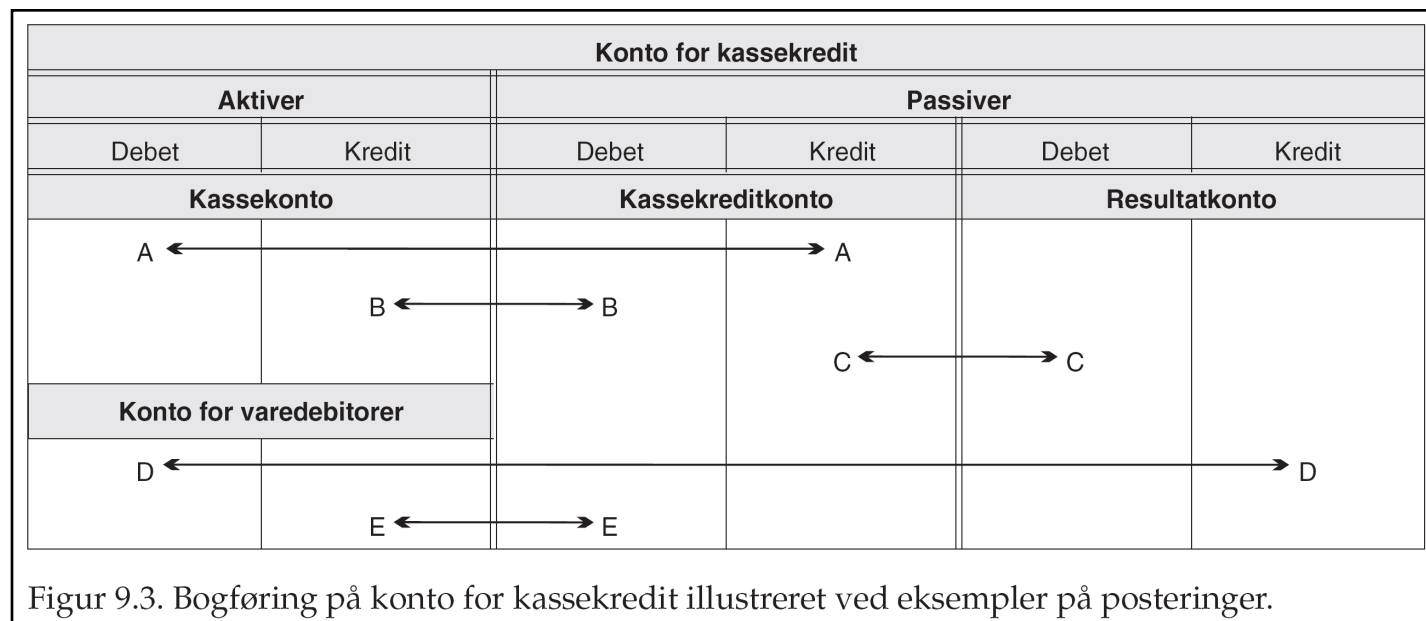
© Forlaget Samfundslitteratur

- A: Køb af vare eller anlægsaktiv mod kontant betaling
- B: Hvis kreditor bliver medejer af virksomheden, skifter hans tilgodehavende status og får form af egenkapital
- C: Køb af varer/anlægsaktiver på kredit
- D: Betaling med likvider til kreditor

Direkte og indirekte likvide beholdninger

- Det er ofte begrænset, hvor mange direkte likvide beholdninger virksomheden ligger inde med. Disse er ofte placeret på forskellige bankkonti, ofte i forbindelse med kassekredit.
- Indirekte likvider har form af bevilgede trækningsrettigheder i et pengeinstitut. Et eksempel herpå er en kassekredit
- Kassekredit: Virksomheden får råderet over en del af pengeinstitutts likvide beholdninger, dog med et begrænsende loft
- Bogføring ifm. en kassekredit følger på næste side

Bogføring af kassekredit

© Forlaget Samfundslitteratur

- A: Virksomheden hæver kontanter til sig selv på kassekrediten
- B: Virksomheden indsætter kontanter på kassekrediten
- C: Virksomheden betaler en omkostning, fx husleje, ved at trække på kassekrediten
- D: Salg på kredit
- E: Kunde indbetaler ved at overføre direkte til kassekrediten

Bogføring af kassekredit (alternativ metode med kassekredit max)

Konto for kassekredit					
Aktiver		Passiver			
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Konto for kassekredit disponibel		Konto for kassekredit maksimum		Resultatkonto	
500.000			500.000		
	A) 5.000				
B) 2.000				C) 60.000	
E) 45.000	C) 60.000				
547.000	65.000				
Kassekonto					
A) 5.000					
	B) 2.000				
Konto for varedebitorer					
D) 45.000					D) 45.000
	E) 45.000				

Figur 9.4. Bogføring på konto for kassekredit, opdelt på to konti, for henholdsvis kassekredit maksimum og kassekredit disponibel.

© Forlaget Samfundslitteratur

- A: Virksomheden hæver kontanter til sig selv på kassekrediten
- B: Virksomheden indsætter kontanter på kassekrediten
- C: Virksomheden betaler en omkostning, fx husleje, ved at trække på kassekrediten
- D: Salg på kredit
- E: Kunde indbetaler ved at overføre direkte til kassekrediten

Balancen som beholdningsregister for igangværende, ikke afsluttede varetransaktioner

- Konto for varedebitorer med underkonti
- Konto for varelager af handelsvarer med underkonti
- Konto for lager af materialer med underkonti
- Konto for lager af færdige varer med underkonti
- Konto for varekreditorer med underkonti

Vigtig formel

Lager primo + køb = disponible varer = lager ultimo + vareforbrug

Afhængig af opgavens krav kan der rykkes rundt på leddene

	Konto for varekøb		Konto for varekreditorer		Resultat-konto		Balance-konto	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Lager primo	50							
Køb 6+8	80			80				
Køb 7+9	40			40				
Køb 10	50			50				
Køb 11	30			30				
Disponibelt i alt	250							
Heraf lager ultimo		30					30	
Vareforbrug		220				220		
Konto afsluttet	250	250						

Figur 9.5. Konto for varekøb afsluttet ved opgørelse af lager ultimo og dermed opgørelse af periodens vareforbrug som residualpost, jævnfør figurerne 5.3 og 5.4.

Aktiver og passiver afledt af kapacitetsomkostninger

- Anlægsaktiver med underkonti
- Anlægskreditorer med underkonti
- Omkostningskreditorer med underkonti
- Forudbetalte og skyldige omkostninger

Uddybende vedrørende underkonti for anlægsaktiver

Posteringer	Konto for likvide beholdninger		Konto for anlægsaktiver		Resultat- konto	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Kontant køb af anlægsaktiv		→ 120.000	120.000			
Afskrivning år 1				→ 30.000	→ 30.000	
Anlæg bogført til ultimo år 1/primus år 2			→ 90.000			
Afskrivning år 2				→ 30.000	→ 30.000	
Anlæg bogført til ultimo år 2/primus år 3			→ 65.000			
Kontant salg af anlæg i år 3	→ 55.000			→ 55.000		
Underskud til resultatkonto år 3				→ 5.000	→ 5.000	
Anlæg bogført til efter salg i år 3			→ 0			

Figur 9.6. Eksempel på bogføring af køb af et anlægsaktiv, de årlige afskrivninger herpå samt opgørelse og bogføring af et underskud ved afhændelse.

© Forlaget Samfundslitteratur

Trykfejl: 60.000, ikke 65.000

Uddybende vedrørende forudbetalte og skyldige omkostninger

© Forlaget Samfundslitteratur

Posterings	Konto for likvide beholdninger		Omkostnings-konto		Resultatkonto		Balancekonto	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
			Konto for forsikringer					
Forudbetalt primo på forsikringer			20.000					
Præmie i perioden		30.000	30.000					
Præmie i perioden		16.000	16.000					
Præmie i perioden		24.000	24.000					
I alt betalt præmie			90.000					
Forudbetalt ultimo				15.000			15.000	
Periodens præmier for forsikringer				75.000	75.000			
Konto afsluttet			90.000	90.000				
			Konto for teleafgifter					
Skyldig primo for teleafgifter				12.000				
Betalt i perioden			19.000					
Betalt i perioden			17.000					
Betalt i perioden			18.000					
Betalt i perioden			16.000					
I alt bogført			70.000	12.000				
Skyldig ultimo for teleafgifter			9.000					9.000
Periodens teleafgifter				67.000	67.000			
Konto afsluttet			79.000	79.000				

Figur 9.7. Bogføring af forudbetalte og skyldige omkostninger med omkostningsartens konto som beholdningskonto primo henholdsvis ultimo perioderne.

Aktiver som ikke er afledt af virksomhedens primære drift

- Alle former for pengebindinger skal optræde som aktiver på egne konti
- Ejendomme og deres afledte resultatposter
- Aktiver i andre virksomheder
- Let realiserede værdipapirer som forrentet likviditetsreserve samt de heraf afledte resultatposter
- Pengedebitorer og de heraf afledte resultatposter

Passiver i form af fremmedkapital, som ikke er afledt af virksomhedens primære drift

- Prioritetsgæld og de heraf afledte resultatposter (bogføring af finansielle lån foregår på samme måde)

Konto for likvide beholdninger		Konto for omkostninger ved lån		Konto for prioritetsgæld	
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
A) 920.000	B) 66.000	A) 80.000	Konto for renter af prioritetslån B) 46.000		A) 1.000.000
				B) 20.000	
				20.000	1.000.000
				C) 980.000	
				1.000.000	1.000.000

Figur 9.8. Posterings ved optagelse af samt ved senere betaling af renter og afdrag på prioritetslån

© Forlaget Samfundslitteratur

- A: Optagelse af lån (bestående af omkostninger og likvider)
- B: Betaling af terminsydelse (bestående af afdrag og renter)
- C: Konto for prioritetsgæld

Virksomhedens egenkapital

- Egenkapitalens principielle bestanddele:
  - Selvfinansiering med indskudte midler
  - Selvfinansiering med indtjente midler
- Hvis ikke virksomheden kører med overskud eller der sker udlodning til ejerne, kan reduktion af egenkapitalen ske:
  - Tilbagebetaling af indskudskapital
  - Udbetaling af større udbytter end indtjent overskud
  - Underskud på driften

Virksomhedens egenkapital

- Egenkapitalen i forskellige virksomhedsformer:
  - Aktieselskab: Indskudskapital står bogført som aktiekapital. De indtjente midler fremgår som reserve
  - Anpartsselskab: Indskudskapital står bogført som anpartskapital
  - Enkeltmandsvirksomheder: Den bogførte egenkapital vil fremgå som en kapitalkonto. Der skelnes således ikke mellem indskudskapital og indtjente midler
  - Interessentselskabet minder om enkeltmandsvirksomheden, blot med den forskel at der vil være en kapitalkonto pr. interessent

Sammenhængen mellem resultatkonto og balancekonto ved regnskabsafslutningen

Resultatkonto		Balancekonto	
Omkostninger	Indtægter	Aktiver	Passiver
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Variable fremstillingsomk. Variable salgsomkostninger	Salgsindtægter	Likvide midler Let realisable værdipapirer Varedebitorer Varelagre Personaledebitorer Lager af omkostningsvarer	Kassekredit Varekreditorer
Målstyrede salgsfrem- mende omkostninger »Kontante« kapacitetsomk. Afskrivninger på anlæg		Forudbetalte omkostninger Anlægsaktiver	Omkostningskreditorer Skyldige omkostninger Anlægskreditorer Priotetsgæld Finanslån
Finansielle omkostninger	Indgået udbytte	Varige interesser i andre virksomheder Værdipapirer	
Renteomkostninger	Renteindtægter		
Omkostninger i alt	Indtægter i alt		
Hensat til betaling af selskabsskat ←			→ Hensat til betaling af selskabsskat
Hensat til betaling af udbytte ←			→ Hensat til betaling af udbytte
			Egenkapital Akiekapital Reserver primo
Overført over- eller underskud ←			→ Overført over- eller underskud
Omkostninger plus overskud i alt	= Indtægter i alt	Aktiver i alt	Passiver i alt

Figur 9.9. Nogle principielle poster på henholdsvis resultatkonto og balancekonto samt de principielle afslutningsposter fra resultatkonto til balancekonto¹.